

Voitko S. V.

Naraievs'kyj S. V.

National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute»

ANALYSIS OF ENERGY ADMINISTRATIVE UNITS OF UKRAINE

Summary

A comparison of administrative units of Ukraine as to production and consumption of electricity has been performed, and the most energy-deficient units have been identified. The possibility of substitution of electricity shortages in some regions of Ukraine due to the development of alternative energy has been determined. A comparison of energy-deficient administrative units of Ukraine on the basis of energy and economic components has been carried out. The possibility of development of a Power Supply Plant in Kiev region based on a combination of traditional and alternative technologies for the production of electrical energy has been substantiated.

Key words: administrative unit, alternative energy, technically feasible potential, power supply, energy facility.

УДК 338.12 (477.83)

Гарасим П. М.

Івашків Н. Л.

Львівська державна фінансова академія

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ФІНАНСУВАННЯ
ТА ПІДТРИМКИ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАХІДНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

У статті розкрито окремі питання діяльності аграрних підприємств. Визначено стан підприємств аграрної сфери у західних регіонах України та його динаміку за останні роки на підставі офіційних показників діяльності аграрних підприємств. Здійснено порівняння показників діяльності аграрних підприємств західних територій України та по Україні в цілому. Запропоновано шляхи покращення фінансування та основні кроки щодо підсилення ефективності державної політики розвитку аграрної галузі України.

Ключові слова: аграрне підприємство, державна політика підтримки аграрного сектору, інвестиції, фінансування підприємств.

Постановка проблеми. Сучасний стан агропродовольчої сфери характеризується тим, що прорахунки фінансової політики держави, істотна тривалість операційного циклу та занедбана матеріально-технічна база впродовж останніх років зумовили нездатність аграрних підприємств протидіяти сучасним викликам, з одночасним зростанням потреби обсягів фінансування. В умовах економічної кризи, що підсилюється політичним протистоянням та проблемами зовнішньоекономічного характеру, поле нагальних проблем, що стосуються фінансування та реалізації державної підтримки аграрних підприємств, розширило свої межі та набуло значного поглиблення, що вимагає розробки якісно відмінного теоретичного та методичного інструментарію пошуку оптимальних шляхів їх розв'язання в сучасних вимірах.

Оскільки аграрна сфера є фінансовомісткою, вона не може нормально розвиватися без залучення зі сторони додаткових фінансових ресурсів, насамперед у формі короткострокових кредитів, для здійснення поточних платежів з метою забезпечення операційної діяльності. Адаже в цій сфері, існує великий сезонний розрив між вкладенням оборотного капіталу й отриманням доходів, спостерігається нестача коштів для здійснення капітальних вкладень, що зумовлює високі витрати виробництва, низьку конкурентоспроможність і недостатню ефективність діяльності підприємств. Вказані проблеми визначають актуальність даної статті та необхідність ґрунтовного дослідження вказаних вище проблемних питань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми фінансового забезпечення та підтримки роз-

витку діяльності аграрних підприємств, а також підвищення їх конкурентоспроможності розглядали у своїх працях провідні вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти, зокрема: О.Ю. Агафоненко, М.Я. Азаров, О.А. Антонюк О.А., М.М. Артус, О.І. Барановський, А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, О. Гудзь, І.В. Запатріна, А.К. Кінах, О.М. Ковалюк, М.І. Крупка, Т.Б., П.І. Саблук, П. Стецюка, І.О. Шаповалова, А.М. Собченко та інші відомі автори. Проте разом із впливом процесів глобалізації, наростанням масштабних економіко-політичних диспропорцій та кризових явищ у вітчизняній економіці питання фінансування та державної підтримки підприємств аграрної сфери постійно змінюються та потребують нових шляхів вирішення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз літературних джерел свідчить про наявність багатьох напрямів вирішення проблем залучення фінансових ресурсів у діяльність аграрних підприємств. Однак для такої специфічної сфери діяльності, як аграрна, слід виокремити ті з них, які найбільше враховують специфіку діяльності цих підприємств. Так, зокрема, при формуванні пропозицій щодо отримання довготермінових кредитів банків чи залучення іноземних інвестицій, важливим є врахування сезонних коливань, дослідження ґрунту та особливостей території, наявності інфраструктури, ресурсів, а також врахування постійних змін законодавства України, що в свою чергу впливає на податкову систему, оплату праці працівників аграрних підприємств, а також можливості капіталізації прибутку тощо.

Всі ці чинники значною мірою визначають не лише фінансовий стан підприємства аграрної сфери, але й впливають на безпосередню діяльність.

Саме тому, не применшуючи значимості наукових напрацювань вітчизняних та зарубіжних вчених, вважаємо, що пошук альтернативних напрямів удосконалення розвитку аграрних підприємств при динамічних ринкових трансформаціях на цьому не може закінчитися і слугує підґрунтям наукових досліджень в подальшому. Така ситуація пояснюється, передусім, стрімкими перетвореннями у сільському господарстві з метою покращення існуючої ситуації в галузі та наближення вітчизняних стандартів здійснення діяльності до міжнародних.

Мета статті. Метою статті є визначення стану аграрних підприємств західних регіонів України, виокремлення основних проблем, що виникають у їх діяльності, зокрема щодо можливості державної підтримки та фінансування та пошук шляхів вирішення.

Виклад основного матеріалу. Трансформаційні процеси в аграрному секторі економіки передусім позначилися на механізмі забезпечення фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств, що зумовило необхідність наукового осмислення й теоретичного обґрунтування цих процесів та шляхів адаптації даного механізму до сучасних умов.

Як стверджують показники регіональної статистики [8], за останні кілька років в Україні укорінюється моноспеціалізація господарських комплексів сільських територій, яка супроводжується блокуванням можливостей диверсифікованого розвитку аграрних підприємств, у т.ч. шляхом державно-приватного партнерства. Так, у 2012 р. в сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві та рибальстві Чернівецької області було зайнято 27,2% усього зайнятого населення, в Івано-Франківській – 27,4%, у Волинській – 26,8%, у Закарпатській – 24,7%, у Львівській – 18,7% усього зайнятого населення. В той же час в цілому по Україні у сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві та рибальстві було зайнято лише 17,2% усього зайнятого населення [9].

Слід відзначити також низьку інноваційну активність сільгоспвиробників. Переважна частина засобів виробництва, які використовуються аграрними підприємствами в західних регіонах України, вже вичерпала свій технологічний ресурс, а на закупівлю нової техніки у домогосподарств, які є основними агровиробниками в регіоні, як правило, не вистачає коштів. З цієї ж причини в ґрунт не вноситься недостатньо співвідношення добрив. Наприклад, оптимальне співвідношення для внесення азотних, фосфорних і калійних добрив у Волинській області, за розрахунками експертів, відповідає 1 : 0,8 : 1,1, фактично ж воно становить 1 : 0,2 : 0,22. У Львівській області при оптимальному співвідношенні вказаних пропорцій 1 : 0,6 : 0,8 насправді витримується пропорція 1 : 0,3 : 0,4 [8].

Безперечно позитивним є те, що, незважаючи на складну економіко-політичну ситуацію в країні, статистичні дані свідчать про зростання показників діяльності аграрних підприємств, зокрема Львівської області. Так, як свідчать дані рис. 1, протягом 2010-2012 рр., фінансовий результат цих підприємств зріс на 841,3 млн грн, тобто в три рази, в результаті чого кількість підприємств, які отримали прибуток зросла на 6,8%, однак у 2011 році абсолютний показник фінансового ре-

зультату дещо знизився, що, однак не позначилося на зростанні питомої ваги підприємств аграрної сфери, які отримали прибуток [11].

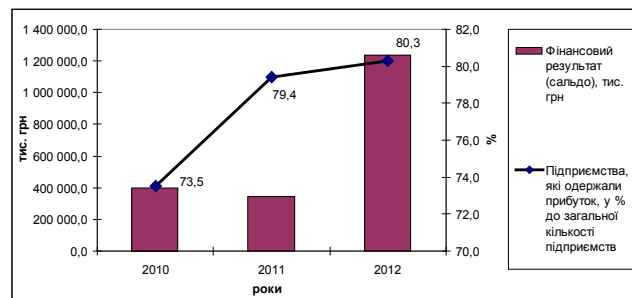

Рис. 1. Фінансовий результат та кількість аграрних підприємств Львівської області, які одержали прибуток у % до загальної кількості у 2010-2012 рр. [11]

Разом з тим порівняння середньогалузевого рівня рентабельності по Україні та за окремими західними регіонами свідчить про негативні тенденції. Зокрема, згідно з даними Держкомстату, у 1990 році рентабельність галузі становила 42,6%, а на кінець 2012 року середній показник рентабельності аграрних підприємств становив лише 20,5%, тобто у 2 рази нижче. За регіонами також відбулося загальне зниження цього показника. Так, у Волинській області станом на кінець 2012 року цей показник становив 15,5%, у Закарпатській – 6,3%, в Чернівецькій 8,8% та Львівській – 2,2%. Ці дані свідчать про відсутність централізованого управління даним видом економічної діяльності, що призводить до нераціонального використання наявних земельних, основних та трудових ресурсів, що, відповідно, може призвести до тотального занепаду галузі.

Також на державному рівні здійснюються певні організаційні зміни, пропонуються на загальний розгляд стратегічні програми щодо розвитку агропромислового комплексу тощо. Так, на виконання пункту 209.1 Національного плану дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», затвердженого Указом Президента України від 12.03.2013 № 128, Міністерством аграрної політики та продовольства України розроблено проект структури Програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року, який виноситься на громадське обговорення [10].

Також сьогодні діє Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року, в основі якої закладено принципи розвитку аграрних підприємств. Зокрема, до основних завдань Програми належать:

- створення організаційно-правових та соціально-економічних умов для комплексного розвитку сільських територій, наближення та вирівнювання умов життєдіяльності міського та сільського населення;
- підвищення рівня ефективної зайнятості, посилення мотивації сільського населення до розвитку підприємництва у сільській місцевості як основної умови підвищення рівня життя населення;
- підтримка конкурентоспроможності аграрного сектору в умовах інтеграції України у світовий економічний простір;
- подолання стихійності та тінізації аграрного ринку;

• створення екологічно безпечних умов для життєдіяльності населення, збереження навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів, особливо земель сільськогосподарського призначення [10].

Однак, незважаючи на ці позитивні зміни в діяльності аграрних підприємств, залишається значна кількість невирішених проблем, що обумовлюються не лише специфікою галузі, але й відсутністю відповідних засобів державного впливу та підтримки цього вразливого сектору економіки України.

Так, як свідчать дослідження вітчизняних вчених, в аграрному секторі досі відкритими залишаються питання пов'язані із цільовим фінансуванням потреб аграрних підприємств, постійно підвищується небезпека виробництва неконкурентоспроможної сільськогосподарської продукції, що зумовлена низьким фінансовим забезпеченням, відсутністю можливості впровадження нових технологій, висока затратомісткість продукції агропромислового сектору, а також інші важливі проблеми.

Особливо гостро постає проблема диференціації державної підтримки аграрних підприємств за регіонами. Так, досліджуючи зміни в обсязі валової продукції аграрних підприємств та порівнюючи їх на регіональному рівні із загальноукраїнським, можна дійти до висновку, що існує проблема недофінансування гострих проблем окремих регіонів України. Зокрема, недоцільність та неправильний розподіл фінансування за регіонами спричиняє до наростання загрозливих тенденцій зниження обсягів виробництва сільськогосподарської продукції в одних регіонах, та нераціональне використання коштів у інших.

Значною мірою погіршення ситуації із станом фінансування аграрних підприємств ілюструє зниження їх кількості за останні 5 років (рис 2). Найбільше зниження кількості аграрних підприємств за досліджуваний період у Львівській області – 449 одиниць та Волинській області – на 251 підприємств менше у 2012 р. порівняно із 2008 р.

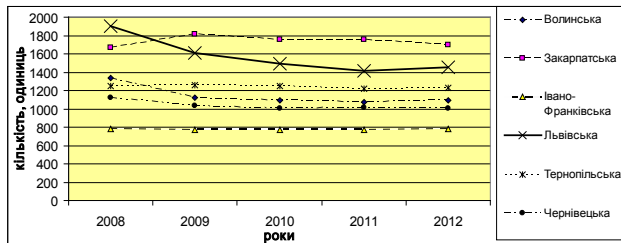

Рис. 2. Зміна кількості аграрних підприємств західних областей України за 2008-2012 рр. [9]

Важливим індикатором фінансового стану аграрної сфери, окрім фінансового результату та кількості діючих підприємств, є показник валової продукції. Так, порівнюючи індекси валової продукції аграрних підприємств на прикладі аграрної сфери Львівської області, слід відзначити, що існує тенденція до значного зниження зокрема за період з 2011р (120,7%) до 2013 року на 10,3%. Порівнюючи темпи росту валової продукції аграрних підприємств Львівської області із загальноукраїнським значенням, слід відзначити, що після 2011 року на загальноукраїнському рівні відбулося стрімке зниження обсягу виготовлення аграрної продукції – на 6,7% нижче, ніж у попередньому році, та вже у 2013 році цей показник

зріс на 27,2%, що жодним чином не вплинуло на зниження показника валової продукції аграрних підприємств Львівщини.

Що стосується процесу інноваційного розвитку українських аграрних підприємств, то зазначимо, що низька інноваційна активність у цій сфері економіки обумовлюється тим, що темпи оновлення матеріально-технічної бази та обладнання є недостатніми. Кількість підприємств, які впроваджують інновації, зменшується з кожним роком і становить в середньому 12-14% [1].

При цьому майже третина коштів, що витрачаються на інноваційну діяльність, припадає на закупівлю обладнання, а не на придбання прав на нову інтелектуальну власність. На думку І.В. Колесникової [5, с. 133], таке становище зумовлено як нестачею коштів, так і відсутністю дієвої державної системи стимулювання інноваційної. Як стверджує автор, відсутність необхідної ресурсної бази та запровадження заходів, спрямованих на створення різниці між цінами та якістю на сировину та продукцію аграрних підприємств, на світовому та внутрішньому ринках є основною перешкодою української продукції аграрної сфери. Українські експортери сільськогосподарської продукції постійно зустрічаються з жорсткою конкуренцією на світовому ринку, особливо з боку ЄС. В країнах ЄС постачальники мають перевагу у вигляді внутрішніх і експортних субсидій. В країнах ЄС виділяються на сільське господарство субсидії, що є значно вищими, ніж фінансування з бюджету України на весь аграрний комплекс. Особливо гостро відчувають цю проблему західні регіони України, які межують з європейськими країнами та які постійно потерпають від конкуренції з товарами аграрних підприємств країн ЄС, таких як Польща та Угорщина.

Таким чином, можна стверджувати, що існує значна диференціація між різними регіонами країни, а також диспропорції в розвитку значною мірою можуть бути спричинені недостатньо розробленим механізмом регулювання фінансових потоків та державної підтримки і реалізації відповідних цільових програм на різних регіонах України.

Висновки і пропозиції. Здійснивши дослідження стану аграрних підприємств західних регіонів України, можна прийти до висновку, що значним гальмом розвитку аграрної галузі є практично відсутнє фінансування з боку держави, неврегульована ситуація із організацією заходів підтримки підприємств сектора та неконкурентність національних товаровиробників. Незадовільний фінансовий стан підприємств аграрної галузі західних регіонів України заважає модернізації системи і забезпеченню населення якісною сільськогосподарською продукцією.

Відтак, ґрунтуючись на наведених вище результатах, вважаємо за потрібне для підвищення фінансової спроможності аграрних підприємств західних регіонів України здійснити наступні заходи:

- сприяти підвищенню рентабельності та стабілізації руху готівки в аграрній сфері економіки, що, зокрема, можливо досягнути за рахунок впровадження інноваційних ресурсозберігаючих агротехнологій;
- здійснювати диверсифікацію виробництва агропромислової продукції через створення державної підтримки, зокрема пільгової системи оподаткування фермерських господарств, надання субсидій та цільових державних закупівель;
- створити стабілізаційні фонди для підприємств, що здійснюють свою діяльність у аграрній

сфері, стимулювати комерційні банки до видачі пільгових кредитів за нижчими процентними ставками для ведення аграрного бізнесу;

- покращити інфраструктуру аграрної сфери, що вплине на збільшення потоку інвестицій та залучить більш кваліфіковану робочу силу на аграрні підприємства;

- здійснити роз'яснювальну роботу щодо консультування підприємців по питаннях зміни законодавства у сфері аграрної політики держави.

Важливим, на нашу думку, при вирішенні найбільш гострих проблем державної політики фінансування та підтримки аграрних підприємств є врахування світового досвіду розвинених країн у цій сфері. Слід зазначити, що в більшості розвинених країн поширеною є практика державного фінансування придбання засобів виробництва для сільськогосподарства. Так, у США встановлюються диференційовані ціни на дизельне паливо для фермерів. У Канаді податкові пільги і субсидії забезпечують фермерам ціну на

паливо на рівні 50-60% від роздрібною. У країнах ЄС встановлені цінові дотації на придбання техніки, модернізацію ферм, меліорацію земель. У Китаї також під контролем держави перебувають ціни на ресурси та засоби виробництва для аграрного сектора [7, с. 65].

Отже, для ефективного розвитку агропромислового комплексу потрібно в першу чергу вирішити проблему фінансування аграрних підприємств та удосконалити структуру управління та державного регулювання, яка повинна забезпечити більший престиж як галузі, так і забезпечити вищу конкурентоспроможність продукції. Адже за наявності родючих земель, великих площ земель сільськогосподарського призначення, перспективності розвитку великомасштабного виробництва із необхідними обсягами фінансових ресурсів для його сприяння аграрні підприємства можуть забезпечити розвиток економіки країни і утвердитися як найбільш питома джерело доходів до бюджету та експортоорієнтований сектор.

Список літератури:

1. Агропромисловий комплекс України: стан та перспективи розвитку // Наук. зб. за матеріалами VII Пленуму Спілки економістів України та Всеукр. наук.-практ. конф. – К. : Аратта, 2010. – С. 175-187.
2. Гривківська О.В. Джерела фінансування підприємств аграрного сектору економіки / О.В. Гривківська // Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. праць. – 2009. – Вип. 4(35). – С. 89-92.
3. Дем'яненко М.Я. Фінансові проблеми формування та розвитку аграрного ринку / М.Я. Дем'яненко. – К. : ННЦ ІАЕ, 2007. – 64 с.
4. Демчишин А.М. Родючість ґрунтів орних земель Львівської області та оцінки їх вартості / А.М. Демчишин / Розвиток сільських територій. Земельна реформа : зб. наук. праць. – Львів : СПОЛОМ, 2012. – С. 55.
5. Колесникова І.В. Проблеми розвитку аграрного сектору України та їх подолання // Вісник СевНТУ : зб. наук. пр. Вип. 138/2013. Серія: Економіка і фінанси. – Севастополь, 2013. – С. 132-134.
6. Колодій А.В. Економічний стан реформованих сільськогосподарських підприємств Львівської області та перспективи їх розвитку / Колодій А.В., Східницька Г.В. // Сталій розвиток економіки. Міжнародний науково-виробничий журнал. – № 3. – 2013. – С. 179-183.
7. Мозиас П. Внешнеторговая политика Китая в ВТО / П. Мозиас // Мировая экономика и международные отношения. – 2009. – № 12. – С. 64-68.
8. Щодо інституційних чинників підвищення ефективності використання розвитку прикордонних сільських територій західних регіонів України. Аналітична записка. Волошин В. І., Борщевський В. В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lv.niss.gov.ua>. – Національний інститут стратегічних досліджень. Регіональний філіал у м. Львові.
9. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
10. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua>.
11. База даних Головного управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://database.ukrcensus.gov.ua/statbank_lviv/Dialog.

Гарасим П. Н.

Ивашкив Н. Л.

Львовская государственная финансовая академия

ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ И ПОДДЕРЖКИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ ЗАПАДНЫХ РЕГИОНОВ УКРАИНЫ

Резюме

В статье раскрыты отдельные вопросы деятельности аграрных предприятий. Определены состояние предприятий аграрной сферы в западных регионах Украины и его динамика за последние годы на основании официальных показателей деятельности аграрных предприятий. Проведено сравнение показателей деятельности аграрных предприятий западных территорий Украины и по Украине в целом. Предложены пути улучшения финансирования и основные шаги по усилению эффективности государственной политики развития аграрной отрасли Украины.

Ключевые слова: аграрное предприятие, государственная политика поддержки аграрного сектора, инвестиции, финансирование предприятий.

Garasym P. M.
Ivashkiv N. L.
Lviv State Academy of Finance

PROBLEM ISSUES OF THE STATE POLICY AND THE FINANCING SUPPORT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN THE WESTERN REGIONS OF UKRAINE

Summary

The article deals with some issues of agricultural enterprises. It was determined that the state enterprises of agricultural areas in the western regions of Ukraine and its dynamics in recent years on the basis of official performance of agricultural enterprises. It was also make the comparison of performance indicators business western territories of Ukraine and in Ukraine in general. Is proposed the ways to improve financing and key steps to strengthen the effectiveness of public policy development of the agricultural sector of Ukraine.

Key words: agricultural enterprise, government policies to support agriculture, investment, financing companies.

УДК 911.3

Гарбера О. Є.
Тернопільський національний економічний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ АНІМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СТРУКТУРІ КОМПЛЕКСНОГО ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Розглянуто сутність анімаційної діяльності, її місце та роль в структурі комплексного туристичного обслуговування. Розкрито зміст, цілі та завдання анімаційного процесу. Здійснено класифікацію туристичної анімації. Висвітлено питання туристичної анімації як об'єкта менеджменту, організації управління анімаційною діяльністю та професійної підготовки аніматорів. Представлено структурну схему управління анімаційною службою на туристичному підприємстві.

Ключові слова: туристична анімація, анімаційний процес, менеджмент готельної анімації, анімаційна служба.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку туристичної індустрії все більше значення набуває культурний туризм та один із його напрямів – анімація. Організація анімаційної діяльності є невід'ємною складовою комплексу туристичних послуг, що пропонуються закладами туристичної індустрії. Значення анімаційної діяльності в структурі комплексного туристичного обслуговування на сучасному етапі розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу важко переоцінити, оскільки використання анімаційних технологій має значне соціально-економічне та виховне значення, сприяє популяризації, збереженню та розвитку національно-культурної спадщини країни та туристичної дестинації. З огляду на це, організації анімаційної діяльності в готельних та туристичних закладах має бути приділена належна увага.

Аналіз останніх джерел досліджень і публікацій. Існує певний сучасний пласт досліджень учених-економістів з питанням організації анімаційної діяльності в готельних та туристичних закладах їм присвячені роботи: Максимця О. [8], Вороніної А.Б. [7], Височило О.М. [6], Байлик С.І., Кравець О.М. [5] та ін. Аналіз цих та інших літературних джерел засвідчує те, що проблеми організації якісної анімаційної діяльності в структурі комплексного туристичного обслуговування досліджені недостатньо.

Метою статті є висвітлення особливостей організації анімаційної діяльності в туристичних та готельних закладах в контексті комплексного туристичного обслуговування, що і обумовило вибір теми дослідження, його актуальність, мету та завдання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Анімаційна діяльність, її місце та роль в структурі комплексного туристичного обслуговування повинна відображати конкурентоспроможність і привабливість сфери туристичних послуг.

Анімація – це такий напрямок туристичної та курортної діяльності, який передбачає як зорову (пасивну), так і особисту участь відпочиваючих у театралізованих та ігрових програмах, культурно-розважальних та спортивних заходах. У світовій практиці туристичного та готельного бізнесу анімаційна діяльність розглядається як цілісний процес взаємодії аніматора з туристами, в процесі якого задовольняються релаксаційно-оздоровчі, освітньо-культурні, творчі потреби та інтереси учасників цього процесу [5].

Вперше термін «анімація» (від лат. animation – надихати, оживляти) почав використовуватися у Франції ще на початку XX століття і трактувався як діяльність, спрямована на пошук інтересу до культурно-художньої творчості. Нині під анімацією розуміється організація дозвілля в готелях та санаторно-курортних закладах, на корпоративних та МІСЕ заходах, в дитячих таборах та на дитячих святах, яка передбачає особисту участь відпочивальників в анімаційних програмах.

Для повного розуміння сутності анімаційної діяльності в туризмі слід розглянути зміст, цілі та завдання анімаційного процесу (рис. 1) [2].

Отже, туристичну анімацію варто розглядати як цілісний процес взаємодії аніматора з туристами з використанням спланованих засобів впливу та стимулювання їх активності і натхнення, оздоровлення та відновлення життєвих сил в процесі цієї взаємодії.